

Két arczkép a szamosújvári közéletből.

I.

Voith Miklós.

Hosszas tárgyalások eredményeül, végre az idei év tavaszán jött létre a szamosújvári két társaság egybeolvadása egy közös cím alatt, a melynek, — mint ma már tekintélyes olvasó és társalkodó körnek — elnökévé a mi közéletünk egyik legtevékenyebb férfia: Voith Miklós városi tisztii ügyész választott meg, kinek arczképét im e sorok élén adjuk.

A régi Szamosújvárnak e népszerű alakja született Magyar-Láposon, Szolnok-Dobokamegyében 1817. decz. 18-án. Gimnasialis tanulmányait Nagybányán, a bölcsészetet és jogot 1836-ban Kolozsvárrt befejezván, 1840-ben Maros-Vásárhelytt ügyvédi oklevelet nyert; 1848-ig Deésen az ügyvédi pályán működött.

1848. nov. havában beállott a XI. zászlóaljba honvédnek és csak hamar őrmester lett; 1849. jan. 25-én Szelindeknél ugyanezen zászlóaljhoz hadnagynak és később főhadnagynak neveztelet ki. A fegyvert Zsibónál tette le.

1853-ban engedélyt kapott arra, hogy Szamosújvárt az ügyvédséget folytathassa. Azóta a mai napig folyton ügyészkedik. 1860-ban városi tiszti ügyésznek választott; 1861-ben ugyan lemondott ezen állásáról, de 1862-ben újból megválasztott; ezen idő óta ő tölti be ezt az állást.

1860-ban két barátja társaságában a szamosújvári „társalkodó-egylet“-et, melynek alapszabályait is ők hárman dolgozták ki, — kezdeményezte. Ennek az egyletnek több ízben volt igazgatója; 1880 óta — egyhangú választás következtében — a jelen év tavaszáig szintén ő igazgatta ezt az egyletet.

1867 óta tagja a központi választmánynak, a képviselő-választásoknál választási elnök; a szamosújvári szabadelvű pártnak elnöke.

1870-ben honvéd főhadnagynak neveztetett ki a szabadságolt állományba az akkori 32. zászlóaljhoz; ma is főhadnagyszolgálaton kívül levő viszonyban.

1868-ban a „dalkör“ — és később a „zeneegylet“ választotta elnökévé. A két egylet egyesüléséből lett „dalzene-egylet“ is őt üttette az elnöki székbe. Ma is Voith Miklós ennek az egyletnek az elnöke.

1862-ben „műkedvelő-társulat“-ot alakított, melynek 1888-ig igazgatója volt. Most ezen társulatnak alapító tagja és tiszteletbeli elnöke.

Az „önképző fuvó-zenekar“-nak elnöke volt; ma tiszteletbeli elnöke és alapító tagja.

1876-ban szervezte az „önkéntes tűzoltó-egylet“-et. Nemcsak alapszabályait dolgozta ki ennek az egyletnek, hanem a legutóbbi évekig főparancsnoka is volt. Ma alapító tagja.

1875-ben a szamosújvári latin szertartású róm. kath. egyház főgondnokává választott, mely állásában a püspök meg is erősítette.

A szamosújvári örmény szertartású kath. egyházmegye, mely jogtanácsosává választotta, — alapszabályait ő dolgozta ki. Ma is ő az egyházmegye jogtanácsosa és egyúttal a főgondnoknak helyettese. 1888-ig a „vereskereszt“ választmányának elnöke volt. A korcsolyázó-egyletnek ma is elnöke. Az EMKE városi választmányának ma is ő az elnöke. A „Kisegítő-takarékpénztár“ és a Szt-Gergely-árvaintézet jogtanácsosa, egyszersmind ezen intézetnek 1862. óta pénztárosa. Szolnok-Dobokamegye törvényhatóságának virilis tagja. Szamosújvár város képviselőtestületének és a szamosvölgyi vasút igazgatóságának tagja. A szamosújvári ipariskola bizottságának alelnöke. Elemi iskolai látogató. A Karátsonyi szegény-ápoló-intézet gondnoka...

Keresett ügyvéd létére ime mennyi tiszteletbeli állással járó kötelességet vállalt magára. Elég lett volna több embernek... És ő ezen kötelességeket lelkiismeretes-pontosan teljesítette. Inkább elhanyagolta a maga dolgát, de azért a különböző egyletek gyűléseire mégis elment. Volt idő, midőn minden Szamosújvárt létezett egyesületnek ő volt az elnöke és azért soha sem panaszolkodott, hogy sok a dolga. „Azért élünk, hogy dolgozzunk“ szokta mondani. És ő dolgozott az Isten dicsőségének előmozdításáért. vérét ontotta a hazáért, sokat fáradozott az egyház érdekében, megbecsülhetlen szolgálatokat tett társadalmunk javára, meleg érdeklődést tanúsított fejlődő iskola-ügyünk iránt. Terjesztette az igaznak, szépnek, jónak eszméit; segítte a szegénységet és a példányszerű apa jó gyermekeket adott a honnak... Azért polgártársai folyó évi decz. hó 17-én (ekkor lesz 80 éves) Latium nyelvén nem e szavakat fogják fülébe kiáltani, hogy: „Quid juvant homini octaginta in inertia exacti anni?“ — hanem a tisztelet, szeretet, ragaszkodás, nagyrabecsülés, az elismerés örökzöld leveleiből font koszorút, melynek szalagján e szavak lesznek írva: „Multi juvant octaginta in assiduo labore exacti anni“ — fognak érdemdús halántékaira tenni...

Ezen koszorúba az „Armenia“ is helyez egy szál levelet: ezeket az őszinte sorokat.

II.

Duha Bálint.

Társaséletünknek egy másik a legfelsőbb királyi kegy által épp e napokban kitüntetett tagját ábrázolja második képünk.

A Király Duha Bálint polgártársunkat koronás arany-éremkereszttel tüntette ki. A kereszt átadásával polgármesterünk: Placsintár Dávid volt megbizva, ki azt okt. 3-án több városi tisztviselő és képviselői tag jelenlétében, kitüntetettnek a következő beszéd kíséretében adta át:

„Kedves Barátom! Ő császári és apostoli kir. Felsege Tégedet a közügyek és jótékonyság terén szerzett érdemeid elismeréseül a koronás arany-éremkereszttel legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott.

Kedves kötelességet teljesítek most, midőn a reám bizott keresztet melledre feltűzni szerencsém van, annál is inkább; mert ezen kitüntetés városunk egyik tősgyökeres polgárának utódát érte.

Kivánom, hogy — mint hazádnak és Királyodnak hive, városodnak hű polgára és az árvaintézetnek buzgó gondnoka, — e kitüntetéssel sokáig élj!

A polgármester üdvözlő beszédének zárszávaiban foglalt ünnepélyes szerencsekivánathoz részünkről is szívesen hozzájárulunk.

Szongott Kristóf.

Vallomások.

— Örményből. —

Örményország nem elvont fogalom,
Nem hiú ábránd, avagy képzelet,
A honszeretet oly nagy hatalom:
Mely erőssé tesz minden nemzetet!

Örményhonnak nincs sirja oly köz el,
Hattyúdaltát még nem dalolta el;
Mit hallottatok, csak tavaszdala,
A csalogány üdvözlő szózata...

Az örmény nemzet, oh nem aggastyán,
A jelen század basznos gyermeke,
A végső szó nem hangzott ajakán,
Mennyit tehet, — még nem mutatta be...

Az örmény nemzet nem elvetemült,
Minőnek őt gonosz nyelv kürtölé, —
E balga hit a görögtől került,
Ki az örményt egykoron gyűlölé.

Nem, százszor nem! az örmény egyetért,
Midőn hazáját meg kell védeni;
S bátran kivivja a harezi babért,
Ha szabadságért áll ki küzdeni.

A hit, remény, szabadságszeretet,
Az örmények szívében drága kincs, —
Ha ily erény dagasztja kebletek',
Egy jobb jövőből veszve semmi sincs!...

Mert szabad népek, művelt nemzetek,
Bérencz bákokká nem válnak soha, —
Örmény testvérek, csak reméljeteK:
Szabaddá lesz még örmények hona!...

Simay Gergely.

Orosz-Örményországból.*)

— Az örmények közgazdasági szerepe. —

Tiflis, ámbár tizennégy évszázad óta Georgiának a fővárosa s majdnem kizárólag georgiaiak által lakott vidéknek közepette fekszik, mégis legnagyobb részében örmény város. Kiválóan alkalmas hely a mai örmény nép fejlődési képességének, jellemének és nemzeti sajátosságainak a tanulmányozására, a mint hogy általában mindezekről helyes képet csakis az oroszországi örmények közt nyerhetünk. Mert csakis ezek élnek már normális viszonyok közt s birtokában ama tényezők legalább egy részének, melyek a szabad mozoghatásra és fejlődésre lehetőséget nyújtanak. Nem úgy, mint a török és perzsa fenhatóság alatt, a hol sem életük és vagyonuk, sem vallási és szellemi javaik nem élvezik a jogi oltalomnak biztosítékait.

Orosz-Örményországban is, és pedig különösen Tiflisben, ellenséges indulatú mozgalom indult meg egy idő óta az örmények ellen bizonyos orosz körökben és a georgiaiak vagy grúzok között. Ennek a mozgalomnak a gyökérszálai kizárólag a gazdasági életben találhatók meg. Az örmények mint üzletemberek a kis házalótól kezdve a nagykereskedőig és a bankárig az egész Kaukázusban, a túlnyomólag tatárok lakta terület kivételével, jó formán versenytárs nélkül állanak; mert üzleti szellem és életrealitás tekintetében felülmulják az összes többi népfajokat. A grúzoknak és fajrokonaiknak vannak ugyan egyes lovagias tulajdonságaik, de egyébként tunyák és túlságosan kedvelik a mulatozást. A Kaukázusban élő oroszok pedig majdnem kizárólag katonák és hivatalnokok. Tiflisnek százötvenezer főnyi lakosságából p. alig tizenkétezer az orosz. A sajátképeni hegylakók a kereskedelem szempontjából épen nem s ipari tekintetben is alig jöhetnek számításba; s az egyébként a kereskedésben eléggé jártas tatárok is ama területen kívül, a hol

*) Dr. Paul Rohrbach: Aus Turan und Armenien. (Preussische Jahrbücher, Berlin, 1897, októberi füzet.)

zárt csoportokban laknak együtt, már fogyatékos nyelv elsajátítási képességüknél fogva sem versenyezhetnek az örményekkel. Innen van, hogy a ki bárminő cikket venni vagy eladni óhajt, tíz eset közül kilencszer szükségképen örmény emberrel kénytelen üzleti összeköttetésbe lépni. S az emberi természetben rejlik, hogy vajmi gyakran megcsalottnak érzi magát s kész az összes örményekről való kedvezőtlen ítéletével.

A Kaukaszus örmény lakói szellemileg jóval magasabban állanak mint ama népek, melyek között élnek, az üzleti verseny terén ennél fogva könnyen le is győzik őket. Ez a kútfeje és szülőoka az örmények iránt való gyűlöletnek és ellenszenvnek.

Tévedés volna azonban azt hinni, mondja az előtünk fekvő tanulmány tudós írója, Rohrbach, ki a helyszínén, a Kaukaszus népeivel való közvetlen érintkezésben alkotta meg ítéletét, hogy az örmények értelmisége csak oly dolgokban nyilatkozik meg, a melyek az üzlettel függenek össze. Alig van nép, mely a tudás iránt annyi tiszteletet s az alapos tanulás iránt oly hajlandóságot mutatna, mint az örmény. Már a kis gyermekeikre nézve az iskola egyáltalán nem félelmetes hely; és a középosztálybeli családoknál s mindenütt a falvakon a tiszteletnek és megbecsülésnek ugyanarra a magas fokára helyezik az iskolát, mint a templomot. Az iskoláért valamit tenni vallásos érdem számba megy; s a kis örményeket idejekorán megtanítják arra, hogy az iskolában hanyagnak vagy rendetlennek lenni annyi, mint a templomban illetlenül viselkedni.

Az örmény népnek körülbelül egyharmada él jelenleg orosz területen. Ennek a résznek kivételével a keleti örménységre hosszú évszázadok óta oly sors nehezedik, hogy méltán csodálhatni, miként tarthatta fenn magát egyáltalán mint nemzet, és hozzá még mint életképes, kiváló szellemi tulajdonságok birtokában levő nemzet! Gondoljuk meg mit jelent pusztán a kereszténységnek és a nemzeti egyháznak a fentartása oly viszonyok közt, a minőknek az örmények ki voltak téve. S hasonlitsuk össze e viszonyokkal azt a helyzetet, melybe a török

iga alá került Balkán-félszigeti népek aránylag sokkal kedvezőbb körülmények közt jutottak. Örményország majdnem egy évezreden át sziget volt a hatalmában senki által nem korlátozott Islam tengerében, míg a Balkán-félszigeten jobbra csak kisebb-nagyobb katonai gyarmataik voltak az osmanoknak. Ehhez járult a keresztény Európának szomszédsága s a XVII-ik század vége óta nyilvánvaló inferioritása a török hatalmaknak szemben az európai államokkal. És az Islam mégis elnyelte az albánoknak, bosznyákoknak, görögöknek és bulgároknak tetemes részét! Egy nemzet, mely oly szörnyű sorson esett át, mint az örmény, mely a legnagyobb viszontagságok közepette fenn tudta tartani nemzeti egyéniségét, egy ily nemzet jogot szerzett a megbecsültetésre és arra, hogy ne csak hibáiról beszéljenek, hanem oda tegyék a mérték másik serpenyőjébe szenvedéseit is!

Rendkívül nagy jelentőségű tény az, hogy a legújabb időkben az egész Kaukázus gazdasági szempontból mindinkább örmény provinciává válik. Az örmény az egyetlen népelem, mely fölött Oroszország rendelkezik, hogy a Kaukázus gazdasági kincseit feltárja. Természetesen eltekintünk ama nagy vállalatoktól, a minők a naphta és a hasonló bánya-iparágak, melyek a nemzetközi tőkét is magukhoz vonzották; egyébként azonban a kereskedelem egész terén, a gyári-, ipari- és banküzletben, sőt legújában a talaj észszerű megművelése által is az örmények a Kaukázusban óriási értékeket teremtettek s parlagon heverőknek új lendületet adtak. A benszülött lakosság gazdasági tekintetben alig haszonvehető; az orosz vállalkozási szellemet kevésbé vonzák ezek a vidékek; és így az az egész gazdasági fejlődés, melyet a Kaukázus a legutóbbi évtizedek alatt felmutathat, legnagyobb részben az örményeknek és az ő szorgalmuk által egybegyűjtött tőkének a műve. Tiflis is nekik köszönheti a felvirágzását; a többi városok legnagyobb részében is a tőke és ingatlan vagyon túlnyomó része az ő kezeikben van, és képességeik és műveltségük által a sajtó terén is a legjelentékenyebb tényezővé lettek. Innen származik a grúzok elkeseredése és ellenséges indulata. Háttérbe szorul-

tak s azért szidják és gyalázzák az örményeket. Helyzetüknek azonban önnön tunyaságuk és élvhajzásuk az oka. A természetnek örök törvénye az, hogy a lételért való küzdelemben a tehetségesebb népfaj föléje kerekedik a hátramaradottaknak.

Oroszországnak egyik kiváló feladata az örmény nemzet további fejlődését oly irányba terelni, hogy Örményország és az örmény nemzet az orosz világpolitikának előmozdító factora legyen. Ma már alig kétséges, hogy Oroszország lesz előbb-utóbb a törökök politikai örököse Előázsiaiában. Hogy mikor éri el ezt a célt s miként tarthatja meg a kivivandó positiót, első sorban attól függ, hogy minő állást foglalnak el az örmények az orosz birodalom eme részeiben.

Dr. Molnár Antal.

A magyarhoni örmény családok

GENEALOGIÁJA

tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeté- és keresztnevek etymologiai értelmére.

Eredeti, kiadatlan kútforrások felhasználásával írta **Szongott Kristóf.**

(Harmadik folytatás.)

Czugucza (a románban disznó-hivogató szó). Kovács Dávid alias Czugucza. Szam. vár. lev. 1801 év. 854 sz. A Kovács család gúnyneve. Most nincs használatban. L. Kovács.

D. Ds (d). Dz (2).

Dajka. L. Dájká.

Dalmi. Donovanák Géza bankigazgató (Kolozsvár) örmény családnevét (Donovák) Dalmi-ra magyarosította. L. Donovanák.

Danigovics. Danigovics, don (нон : ünnep) örmény szó és a szláv vics (fi) összetételéből. Danigovics (helye-

sebben: Donigovics) — Domokosfi. Danigovics Bogdán. Szam. vár. lev. 1855. (Erzsébetváros). L. Bázár, Biáthá, Cziriák, Dominik, Gurjeh, Kritsa.

Dájbukát. A Dájbukát családnév a román „dai bucate“ : adsz-e gabonát szavakból ered. Ászvádur Dájbukát. Szam. Ház. II. köt. 151 l. 105 t. — Gurjeh Dájbukát Zachariás: Dájbukát-Zachariás Cziriák (= Domokos). Szam. vár. lev. 1805. 925 sz. A Dájbukát család egyik ágának vezetőkeve Zachariás. Egy Csik-Szépvízen 1823-ban készült sírkő tanuskodása szerint a Dájbukát család másik ágának vezetőkeve Ágopsa. — Dájbukát alias Pápa Bogdán. Szam. vár. lev. 1821. — Dájbukát Kajtán Szamosújvártt (1852) Fálá-nak is neveztetett. A Dájbukát név az anyakönyvekben következő alakokban fordul elő: Dájbukát, Dáibukát, Táebukát, Tajébukát. L. Ágopsa, Falá, Pápa, Zachariás.

Dájká (Dajka). A perzsa dáje többes alanyesetéből [daj(e)g(e)á(n)] alakult a magyar dajka. Ohánnesz Dájká-i. Szam. Ker. III. köt. 355 l. 77 t. L. Dajka, Embej, Ember, Mamicoia, Tájeg.

Dámghádsi. Dámghá arab szó: jegy, jel; dámghádsi: jelző, vásárbíró. E név most nincs használatban.

Dániel héber szó, jelentése: Isten az én ítélőbirám. (a héber dan [bíró] és El [Isten] szókból). Joannes Dániel judex hujatis (Szamosújvár) oppidi. 1774. Szam. Ker. II. köt. 474. l. Dániel Toderás Ibásfávolinê: Erzsébetvárosi Dániel Tódor. Szam. Ker. II. köt. 282 l. 13 t. — Horopszime Chêngánoszi Dánielián gin: Dániel Chêngánosz (Longinus) neje Ripszima. Szam. Ház. II. köt. 309 l. 150 t. — Longinus ághá Ászvádurin Dánielián: Dániel Bogdán ur fia Longinus. Szam. Ház. II. köt. 223 l. 30 t. — Dániel Bogdán fiának Jánosnak, báró Vay Juliánna volt felesége; midőn ezeknek fiok (László) született, az erdélyi püspököt (Kollonitz de Kollegrad) hívták meg keresztapának, kit a helybeli esperes-plebános: Verzár Lukács helyettesített. Szam. Ker. II. köt. 478 l. 88 t. 1777 év. — D. Joannes Nep. Dániel et consors ejus D. Illustrissima B. Julianna Vay. Szam. Ház. II. köt. 118 l. dec. 28. 1784. Kaptam a Szamosújvár városi levéltárban egy jegyzéket (1736),

melyben ez áll: Franciscus Dániel és mellette örményül: Frênkucz Thoroszi, mit így kell kiegészíteni: Toderás (Thorosz)-Dániel fia Ferencz. Ugyanis e család Toderás (Thorosz) név alatt jött be, Dániel egyik ősüknek csak keresztneve; de az unokák a Toderás vezetéknevet elhagyták és a Dániel nevet kezdték vezetéknev gyanánt használni. E jegyzékben kaptam ezt is: Nicolaus Dániel és mellette örményül: Nikuláh Ámirái; mit így kell kiegészíteni: Dániel Ámirá (Imre) fia Miklós. A Dániel családnév előfordul Keleten is: Tánielián. „Mászisz“ 1879. szept. 25. 2425 sz. L. Chêngános, Csutá, Dsis-cháthun, Ergán, Hosszú, Thorosz, Toderás.

Dávid (Távit). Héber eredetű, jelentése: kedvelt. Dávid Gyula kereskedő Kézdi-Vásárhelyt. L. Tilimb.

Dávidovics: Dávidfi. (Dávid-o-vics; o kapcsoló betű, vics [szláv]: fi). Alexander Dávidovics ex oppido Szigeth-Szam. vár. lev. 1787 év 404 sz. E családnév előfordul Keleten is: Árisztáges Távtján (*Arizstahun*). „Árévékh“ 1886. júl. 12. 752 sz. A Dávidovics családnév most nincs használatban.

Deák, Diák. Az orosz hitű magyaroknál a kántor v. éneklő tulajdonkép diakonus. Az örmény is eddig kántorát Deáknak nevezte. Deák másként Ántonás József. Szam. vár. lev. 1807. — Deák másképp Kolcza Tódor. Szam. vár. lev. 1827. — Gregorius Lukács alias Deák. Szam. vár. lev. összeírás. — Josephus Deák alias Miron. Szam. vár. lev. 1784. 71 sz. (Ez a Josephus Deák egy örmény mellékletben Uszep Ántonásián-nak neveztetik. A hátíraton Deák József, a tanácsi kimutatásban Péter József alias Deák; [Michael Péter-Deák. Szam. vár. lev. 1804. 279. sz.], a kormányshék ugyanezt Kovács Józsefnek mondja Ezek szerint az Ántonás, Gergely, Izsák, Kolcza, Lukács és Miron családok is adtak kántorokat (=Deák-okat) a szamosújvári örmény kath. egyháznak. L. Kok, Kráter, Têbrucsig.

Délbej az Edélbej (= Adalbertus, Albert) rövidebb alakja. A Délbej név most nincs használatban. Délbej Dolváth. Szam. Ker. I. köt. 15 l. 1720 év.

Dēngádz (*անդաճ*) örmény szó, jelentése: ültetett; itt dőlelt (dülelt) szemű (günynév.) E családnév most nincs használatban.

Der-Ágop: Pap Jakab.

Der-Ámirá: Pap Ámirás.

Der-Ángszend: Pap Auxentius.

Der-Ászvádur: Pap Bogdán.

Der-Chácshádur; Pap Kristóf (Keresztadtapap, Cruce-datus sacerdos.) L. Dondon.

Derder (*ժրժր*) örmény szó: Pap. Az örmény a világi személyt ághá (úr) vagy ághácshá (úr), az egyházit der (úr) cízzel tiszteli; p. ághácshá Kirkor — Gergely úr és der Kirkor — Gergely pap; de ha a pap keresztnévét elhagyja akkor a der-t megkettőzteti, — így: derder; az egyik úr illeti a hasznos polgárt és a másik a derék lelkiatyát. Ez a kettőztetés szokásban van más nyelvekben is; a német a címzéseknél így ír: An den Herrn Herrn..., vagy a latinban: Reverendissimo domino domino... Különben ezen szép szokástól eltekintve, a pap szó kifejezésére a kháháná és jérécz örmény szavak vannak használatban. Vártán Derderján. Szam. Ház. II. köt. 66 l. 30 t. — Nerszesz Derderáncz. Szam. Ház. II. köt. 471 l. 162 t. E családnév Keleten is előfordul: Káluszd Derderján. „Árévékh“ 1886. aug. 768 sz. Törökök között a Derderján családnév helyett Phápházián-t is használnak: Gárábéd Pápázián. „Árévékh“ 1886. aug. 26. 783 sz. L. Moldován, Pap.

Der-Észtephán: Pap István.

Der-Hágop: Pap Jakab.

Der-Kirkor: Pap Gergely. L. Silmánug.

Der-Márdirosz: Pap Márton.

Der-Mêndrul: Pap Mêndrul.

Der-Nerszesz: Pap Nerszesz.

Der-Nikulá: Pap Miklós.

Der-Ohánnesz: Pap János. L. Dondon.

Der-Sémávon: Pap Simon.

Der-Szimon: Pap Simon.

Der-Szêhág: Pap Izsák.

Der-Szulimán: Pap Szulimán.

Der-Uszep: Pap József.

Der-Vártán: Pap Vártán.

Der-Vártig: Pap Vártig. A terjedelmes Pap-ok huszonkét Pap családból származnak. Némely Pap a román parinte (szülék, szülők, parentes, Eltern) szótól Pêrint, Perint-nek nevezte magát. L. Dondon, Pap, Perint.

Diákon. L. Deák. Diákon Szárkisz (Szergius). Szam. vár. lev. összeírás. E családnév most nincs használatban.

Diárbekirczhi. A török a régi Tigranocerta (Tigránágérd; Örmény-Mesopotamia) helyén épült Ámit (Hámit) várost Diárbekir-nek nevezi. (L. Mechithár szótár 334 l.) Diárbekirczhi = Diárbekiri, Diárbekir helységből való. — Hovszeph Krikori Diárbekirczhu. Erzs. Ker. II. köt. 131 l. 46 t. Kihalt család. Diárbekir és Iszáj (l. ezt) Erzsébetvároson egy család. E családnév előfordul Keleten is: Ászvázádur Diárbekirján. „Maszisz“ 1880 ápr. 3. 2880 sz.

Diráczhu (*մորապետ*) ormény szó, jelentése: sekrestyés, egyházi, templomszolga. Széhág Diráczhuián magánuámp Kolczátá: Diráczhu Izsák vezetékneve Kolczátá. Szam. Ker. III. köt. 372. l. 100 t. Lucas Gergely és mellette örményül Luszig Diráczhu-i. Szam. vár. lev. 1736. — Marko Diráczhu Nigoli Sárágján: Sárga Milkós fia Márk kántor. Szam. Ház. II. köt. 33 l. 644 t. — Vászil Diráczhu Mëgërdicshi: Mëgërdicsh László kántor. Szam. Ház. II. köt. 37 l. 7 t. — Diráczhu Ágop Donigi: Donig Jakab kántor. Szam. Ház. II. köt. 43 l. 91 t. Ezek szerint az Ántonás, Gergely, Kolcza, Lukács, Mähdesz, Miron, Donig, Sárga (= Nigol), Mëgërdicsh családok adtak kántorokat a szamosújvári örmény kath. egyháznak. L. Deák, Kolczátá.

Dobál. Thopál török szó, jelentése: sánta, Claudius, Kolos. Rozsi Ántoni Dobálján. Szam. Ház. III. köt. 12 l. E családnév előfordul Keleten is: Nigoghájosz Thophálján. „Árévélkh“ 1886 aug. 9. 768 sz. L. Ágoston, Belcsug, Chodsá, Gágh, Gëzducz, Máli, Sánta.

Dobli. A Dobri(bán) családnév első alakja. Ohánesz Dobli. Erzs. — Doblencz Mëgërdicsh. Erzs. Ker. I. köt. 51 l. Erzsébetvároson 1767-ig Dobli; ebben az évben a

pap Dobli helyett ezt a szót írja: Dombi. Hovszep Ohánnesi Dombi-i: Dombi János fia József. Ersz. Ker. I. köt. 127 l. 13 t. L. Dombi.

Dobos, a „Tilimb“ magyar fordítása. Ánton Nigolin Dobosin vértin: Dobos Miklós fia Antal. Szam. Ház. II. köt. 428 l. 20 t. A Dobos család vezetékeve Nikos. L. Nikos, Tilimb.

Dobrenki. A Dobribán másik alakja. Chácshig Dobrenki. Szam. vár. lev. 1779. L. Dobribán.

Dobribán (Tobribán). Thubre perzsa szó: tárcza, erszény. Dobribán: tárczás, erszényes. Chácshig Dobribán. Szam. Ker. II. köt. 332 l. 56 t. — Mánug Dobrebán. Szam. Ház. I. köt. 26 l. 67 t. L. Chácshig, Erszényes, Hébás, Pongrácz, Pungutz.

Dobrinká. A Dobribán harmadik alakja. Christóf Dobrinka. Szam. vár. lev. 1769 (Szebeni levél).

Dolkucz, a Dolváth kicsinyített alakja. A Dorothea kifejezésére is használjuk.

Dolváth. Deolveth török szó, jelentése: szerencse; örményül páchd = Felix, Felician, Felicitas, Fortunatus. Kihalt család.

Dombi = Dobli. Dombi Szárkisz (Sergius). Szam. Ker. II. köt. 540 l. 157 t. L. Dobli.

Dominik = Domokos, Domonkos, Dominicus. L. Bázár, Biáthá, Cziriák, Gurjégh, Kritsa.

Dondon, az örmény Derder család szláv neve; a szláv don = örmény der, don + don (dondon) = derder = Pap. Chácshig Dondon. Szam. Ház. II. köt. 64 l. 201 t. — Dondon Szimon. Szam. Ker. I. köt. 69 l. 729 t. Dondon Kristóf alias Chácshádur. Szam. vár. lev. 1819 év, 281 sz. — Andreas János alias Dondon. Szam. vár. lev. összeírás. A Der-Chácshádur és Der-Ohánnesz család összeházasodásából származott utódok kihagyták mind a két családnevet (Chácshádur és Ohánnesz) és a két Der (szlávul Don) összetételéből alkotott névvel nevezték el magukat. (Der + der) Derder = (Don + don) Dondon. L. Der-Chácshádur, Derder, Der-Ohánnesz, Drágon, Dregán, Pap, Perint.

Donig, (a Dániel keresztnév jelölésére is használtatik). Donig, a Do(mi)nik rövidítése. Donig Sênfálovi: Erzsébet-városi Donig. Szam. Ker. I. köt. 117 l. Chácshig Donigi. Szam. Ház. II. köt. 35 l. 611 t. Donig (= Dominik), Cziriák, Gurjeh, Biátha egy család. L. Bázár, Biáthá, Cziriák, Dominik. Gurjeh, Rác, Szurugdsi.

Donigfi, a Donigovics magyaros neve. Jacobus Donigffi. Szam. vár. lev. 1796. 235 jk. sz. E családnév most nincs használatban. L. Donig, Donigovics.

Donigovics. L. Donogovics.

Donogán, Donágán (*Donoŋan*) örmény szó, jelentése: ünnepi, ünnepet illető, arra vonatkozó, ekkor történni szokott; a maga nemében diszesebb, fényesebb, pompásabb; ünnepies, innepélyes, örvendetes; festus solemnis = Szolemnisz püspök szept. 24. Fesztusz vértanú jún. 24. Vártán Donogán. Szam. Ház. II. köt. 245 l. 42 t. Donágán nevű család van Örményországban is (Áchálkhálák városában). L. Márne, Susán, Sztechno (Stefánovics), Trásztádsi, Ursul.

Donogovics jelentése Donigfi, Domonkosfi. Adeodatus Donogovics. Szam. Ház. III. köt. 54 l. L. Donig, Donigfi, Donigovics.

Donovák (Donávák). Ágop Donovanák Foksánián: Foksáni Donovanák Jakab. Szam. Ház. II. köt. 6 l. 119 t. A Donovanák család Foksánból (Románia) jött be. A bécsi mechitharisták lapja, a „Hántesz“ 1893 évfolyam. 9. füzet (szept.) 272-ik lapján Bogdán Donávákovicz-ot Ászduádzádur *Der-Ávák*-nak mondja. Don-ávák = Der-ávák = főpap = Pap. Az Ávák, Donávák (Donovák), Dondon, Derder, Novák, Pap, Perint egy család. L. ezeket, továbbá: Dalmai, Foksánczhi, Susán. — Donovanák másképp Chárib Bogdán. Szam. vár. lev. 1851. A Donovanák család is Chárib nevet visel.

Donszki. A Domból (= örmény Der) alakult név. L. Der.

Drágán = Drágon = Dregán. — Ohánnesz Drágán. Szam. Ker. II. köt. 187 l. 65 t. Andreas Drágon = Dondonê. (így) Szam. vár. lev. 1736 összeírás. — Dragonyos, Drágon, Dregán = Dondon. L. Dondon.

Drágics a Mègêrdicsh elferdített alakja. Joannes Baptista Dragits alias Joannes Bogdán. (helyesen Joannes

Joannes [és nem Bogdán]: Jánosi János). Szam. vár. lev. 1799 év 804 sz. Bogdán Drágics és mellette örményül Ászvádur Mëgêrdicsi (Ասշվադուր Մեղերձիշի) Szam. vár. lev. 1736. összeírás. Drágics = Mëgêrdics. (Bapt. Joannes = Ker. János).

Dragonjos. Drágomán Lukács — Dragonjos Lukácsnak is nevezetik a Csudnik-féle csőd irataiban. Szam. vár. lev. 1796. A Dragonjos család vezetékeve Drágomán. L. Drágon, Dregán, Drágomán.

Drágomán. Dragomanno olasz szó: a fényes kapú tolmácsa az idegen követekkel. (törökül: therdsimán). Drágomán alias Lukács. Szam. vár. lev. — Catharina Lukács alias Drágomán. L. a Csomák-féle czimerlevelet. — Gregorius Drágomán alias Kopács (copaciu román szó: fa, fatörzsök). Szam. vár. lev. 1780. Krikor Lukács máganuámp Drágomán: Lukács Gergely vezetékeve Drágomán, 1716. év. Szam. Ker. I. köt. 7. l. Iszájín vërtin Lukácsê máganuámp Drágomán: Izsák fia Lukács, kinek vezetékeve Drágomán. Szam. Ház. I. köt. 2 l. 9 t. A Drágomán-ok Lukács-ok. Anna Mechithar Gregorii Drágomán alias Isaak civis et quaestoris ejatis relicta vidua. Szam. vár. lev. 1776 év 31. Az Izsák család egyik ága is Drágomán nevet visel. Mária Drágomán alias Tekerics. Szam. Ker. IV. köt. 251 l. Drágomán Lukács alias Munya. Szam. vár. lev. 1827. L. Kopács, Munya, Tekerics.

Drágon, Dragonos, Dragonjos kölcsönzött szó a hellen drakon és a latin draco szóktól, honnan a német Dragoner, a francia dragon, az olasz dragone is származtak. Gyergyó-Szt-Miklóson a Drágon-ok most Eránosz nevet viselnek. L. Dregán, Eránosz.

Dregán, Drágan vedi Dragon. (Bartianu, Dictionar român-germán. 195 l.) Dregán = Drágon. Dregán Ohánesz. Szam. Ker. II. köt. 225 l. 103 t. Ohánesz Szimáoni Drigánián: Drigán-Simon János, 1799. Szam. Ker. I. köt. 160 l. Donig Drëgáni Szimonián. Szam. Ház. II. köt. 13 l. 113 t. A Dregán család vezetékeve Simon. János Emanuel alias Dregány. Szam. vár. lev. összeírás. Az Emanuel (Mánug) család egyik ága is Dregán. L. Simai, Simávon (Simon).

Drêgics = Drágics. Drêgics Mêgêrdics. Szam. Ker. II. köt. 279 l. 138 t. L. Drágics.

Drótos. Magyar költsönszó (v. ö. Draht). Gúnynév. E család tagjai Gyergyó-Szt-Miklóson laknak.

Dsecshegh. Dsegh (*δην*) örmény szó, jelentése: kopasz, calvus, tatáruul khel. E család vezetékneve Thorosz (Tódor). Ásvádur Dsecsheghi. Szam. Ker. II. köt. 805 l. 15 t. E családnév most nincs használatban. L. Bleská, Gondág, Kendov, Khel, Kopasz, Szultán, Thorosz.

Dsehez. Dsehez (= dsehiz) arab szó, jelentése: kelengye, dos, donum, Donatus. Dsehez (az örményben *դարծ* várcz) az az ajándék, mit a menyasszony a menyekző előtt vőlegényétől kap; de dsehez (az örményben *օծիւն* ozzid, magyarul: kelengye) az is, mit a menyasszony a vőlegény házához visz. A Dsehez család egyik ága az ötvenes években Kincses-re magyarosította nevét: Petrus Kincses-Dsehez. Szam. Ház. III. köt. 64 l. apr. 3. Nigol mágánuámp Dsehez: Nigol (Miklós) vezetékneve Dsehez. Szam. Ker. I. köt. 22. l. 91. t. A Dzehez-ek Nigol-ok. L. Kincses, Nigol.

Dsêmrî. Az örmény dséméli (*ծիմրի*) szónak jelentése: pompás, fényes. A Lukács család örmény neve. Cházár Dsêmrî. Szam. Ker. I. köt. 146 l. E családnév most nincs használatban. L. Lukács.

Dsermágián. Dsermág (*ժերմաղ*) örmény szó, jelentése: fehér. Ánton Dsermágián i Hájászdáne egádz: Örményországból jött (1825-ben) Dsermág Antal. Szam. Ker. IV. köt. 11. l. sept. 6. A Fehér család örmény neve. Albanus, Albin. E családnév előfordul Keleten is: Nêsán Dsermágián. „Árévélkh“ 1886 nov. 16. 851 sz. Dsermág más névvel Fehér Antal. Szam. vár. lev. 1836 év. L. Fehér, Bedrosz, Kápálb.

Dsigár. Dsigêr (*ճիգար*) örmény szó, jelentése: hegyes lándsa, dárda. Az Ákoncz és Balta család örmény neve. Emanuel alias Lukács Sigár. Szam. vár. lev. 1764. Az Ákoncz, Balta, Dsigár család vezetékneve Kristóf, Lukács. Gratianus Kristóf Dsigár. Szam. vár. lev. összeírás. — Emanuel Dsigár alias Lukács. Szam. vár. lev. — Dsigár alias Katona Lukács. Szam. vár. lev. 1774. L. Ákoncz, Balta, Katona, Kolcsér, Kristóf, Lukács.

Dsirách. Dsêrák (δρῦα) örmény szó, jelentése : gyertya, az arab-törökben : cseráz, csiráz, cshirák. E családnév előfordul Keleten is : Dseráz Minász a londoni L' Armenie szerkesztője. Gyertyánfi, Dsirách, Geron, Mászlin. Másztig, Miron, Momdsi egy család. E család vezetékeve Ángszend. L. ezeket és Ángszend.

Dsis-cháthun. Dsis perzsa szó, jelentése : fő, nagy; urnő, hölgy, hercegnő; az összetett dsis- vagy zsis-cháthun jelentése : főhercegnő, valide szultán, örményül thákuhi (θωακνίη) : regina. Dsis-cháthun = Szultán = Regina. L. Ergán, Hosszú, Pipi, Szultán, Temesvári.

Dsokébin. Joce bine román szó, jelentése : jó tánczos, jól tánczol. Ázbej ávéli ánun Dsokebin : Ázbej mellékeve Dsokebin. Szam. vár. lev. 1722. Dsokebin az Ázbej család egyik ágának gúnyneve. L. Ázbej.

Dsumerdián = Zsumerd. Bogdán Dsumerd. Szam. Ház. II. köt. 234 l. 32 t. — Ászvádur Dsumerján Elisábethá-khághákháczi : Erzsébetvárosi Dsumerd Bogdán. Szam. Ház. II. köt. 122 l. E családnév most nincs használatban. L. Bogdánfi, Zsumerd.

Dsurdsovczhi, örmény szó, magyarul Gyergyói, Gyergyai. Keresztesi alias Dsurdsovczhi Márton. Szam. vár. lev. 1816. 1526 sz. Dsurdsoven meg háj mē : Gyergyóból egy örmény. Szam. Ker. I. köt. 35 l. 264 t. Dsurdsovczhi Ágop Gárdsthéverun : Rövidkarú Gyergyai Jakab. Szam. Ker. I. köt. 123. l. 1507. t. — Dsurdsovczhi Donig Gárdsthévján (δωνόφθουβου). Szam. Ház. II. köt. 92 l. 63 t. — Thumán Vártereszi Thumáni Dsurdsovczhun vêtin. Szam. Ház. II. köt. 288 l. 92 t. — Dsurdsovczhi Ánisor Ászvádur. Szam. Ház. II. köt. 35 l. 7 t. — Dsurdsovczhi Eránosz Luszig. Szam. Ház. II. köt. 35 l. 12 t. Ezek szerint Gyergyó-Szent-Miklósról ezek a családok jöttek Szamosújvárra lakozni : Ánisor, Eránosz, Gárdsthév, Keresztes, Thumán. L. Ánisor, Eránosz, Flora, Gárdstév, Gyergyai, Keresztes, Thumán, Várteresz.

Duha, Tuba (magyar) jelentése : galamb; egyezik a német Taube szóval; régi németben : tuba, tube; goth nyelvben : dubo, régi szász nyelven : dúbha, dufa. A dubhából a *b* kihagyásával lett : Duha. — Az örmény *θουβ*

(thuch, niger, fekete) a perzsában: ducha. Az Áffumi = Fekete = Nyegrucz család perzsa neve Duha. — Duha Luszig. Szam. Hal. II. köt. 68 l. 282 t. — Meráv ághá Szoghomonê Chácsháduri Duháján: Meghalt Duha Kristóf fia Salamon úr. Szam. Hal. II. köt. 6 l. 121 t. — János Lukács alias Duha. Szam. vár. lev. 1766. (A Placsintárfele krida iratai közt). — Lucas Duha és mellette örményül Luszig Ohánneszí (Jánosi). Szam. vár. lev. 1738 összeírás. A Duha család vezetékeve János (Jánosi, Ohánnesz). Áffumi. Duducz, Duha, Fekete, Kárakás, Nyegrucz, Sziévmítko egy család. L. ezeket. Daha. Dahokról Örményországban számos emlegetéseket találunk mind honi, mind idegen irókban. Nagy-Örményország 15 tartományának egyike, mely a Phasis forrásainál, meg a Pariadra-bérczek hegyhatárain és völgyein Colchisig terül el, a legrégeb idők óta Daha, Dahask és Daik nevet visel és Dahoktól lakatott. Xenophon Anabasisában a Dahákat Taochi (ταοχοι) néven nevezi. (L. Lukácsi Kristóf. A magyarok őselei 163 és 165 l.) Ha Duha = Daha, akkor Duha a legrégeb családok egyike. L. Porumb.

Dudên (دودان) örmény szó, jelentése: kar, vég, valaminek széle. L. Áki, Bocshig, Fark, Kepri.

Duducz. Férfi és női keresztnév is (Melán, Melánia) mint p. „i Kirkoren Szácháinê jév i Duduczen:“ Szácha Gergely és Melania (nevű feleségétől született fiú). Szam. Ker. I. köt. 87 l. 854 t. De vezetéknév gyanánt is használjuk: Gábriel Dudutz. Szam. Ker. II. köt. 267 l. Gergely Simon alias Duducz. Szam. vár. lev. összeírás. A Duducz család vezetékeve Gergely. — Dudutz vulgo Szunyog Gergely. Szam. vár. lev. 1826. 1603 sz. A Duducz család egyik ágának gúnyneve Szunyog. Az „Árévékh“ 1888 ápr. 20. 1281 száma ezeket mondja: Govgászján háji hámar vêráczhin ánhok e, kinemol e, thethevámid e, mi choszkov duducz e (دودان), vor gê modená Bolszeczhocz zevzek, hobbá párerun: A kaukazusi örmény előtt a georgiai lelketlen, iszákos, könnyelmű, szóval duducz, mely szó a konstantinápolyi zevzen (gyermekeszű), hobbá (boldos) szóhoz közelit. Eszerint Duducz = bolondos. L. Áffumi, Chev-Luszig, Chev-Ohánnesz, Chev-Sztephán, Gergely, Szunyog.

Dumblosz. A Têmos = dêmos (δημος) = ánászunmárt (αἰθωνοῦσυνμάρτης): néma. Dumblosz Márdirosz. Szam. Ker. II. köt. 385 l. 38 t. L. Ánászun, Chul, Munds.

Dumitrászá. A Dumitru-ból *sa* román képzővel alkotott nőnév. Luszig Dumitrászá-i. A szamosújvári timártársulat iratai közt. L. Dumitru, Vertán.

Dumitru. A Demeter név román alakja. Demeter görög szó (δημοῦμυριτρία) jelentése: a nép anyja, Ceres, a földművelés és gyümölcsészet istennője. — Lukács Vertán alias Dumitru. Szam. vár. lev. Dumitru a Vertán család gúnyneve. A Dumitrászá és Dumitru név most nincs használatban. L. Dumitrászá, Gud, Vertán.

Durák török szó, jelentése: lakás, szállás, tartozkodás. E családnév most nincs használatban. L. Szállási.

Dzárug, a dzerig másik alakja. A csikszépvízi Ker. II. köt. 85 l. szerint Dzárug (Zárug) = Simeon. Szam. vár. lev. 1796. „Csudnik“ cridalis iratai közt: Ászvádur Dzárugi Korbulián: Korbuly Dzárug fia Bogdán. És ez a Korbuly Dzárug azt a bizonyítványt, mit ezen iratokhoz mellékel, így írta alá: Korbuly Simon; tehát Dzárug = Simon. L. Bátrin, Dzerig (Zárug, Zerig), Násztur, Simávon.

Dzêrig, Dzer (δερ) örmény szó: öreg. — Öreg Simeon (dzér Szimon, Szimeon) a neve annak a jámbor, istenfélő férfinak, ki a Szent-Lélek jelentése következtében, a templomba menvén, az Isten Fiát karjaira vette. Lukács 2. 25. — Az az örmény fiú, ki ezen öreg Simeon nevére kereszteltetett, a Simeon elhagyásával egyszerűen csak Dzerig-nek neveztetik. — Chácshig Dzerigján. Szam. Ker. II. köt. 254 l. 84 t. E családnév előfordul Keleten is: Keork Dzerunián. „Árévékh“ 1887. jún. 1. 1011 sz. Dzerig = Dzerun(ián) = Neszor = Násztur. L. Násztur. A Szam. vár. lev. 1789—289 sz. alatt van egy kimutatás, mely az akkori árvákról két példányban készült; egyikben Korbuly Márton fia Zerig-nek van irva és a másikban ugyanaz Zárug név alatt fordul elő; tehát Zárug = Dzárug = Zerig = Dzerig. Dzerig vor mágánuámp gocshi Száchá: Dzerig, ki vezetéknevvel Száchá-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 23 l. 110 t. A Száchá-k (l. ezt) Dzerig-ek. Jákub Dzerigján jév ájl Pribági: Dzerig Jakab

vagyis Pribág (l. ezt). Szam. Ker. IV. köt. 236 l. A Pribágok is Dzerigek. L. Bátrin, Kepus (Kép), Zárug, Zerich.

Dzêvortbêrunq örmény szó, magyarul: csavart ajku. A dsivortim *ծիւորտիմ* igét: tekerem, facsarom, csavarom értelemben használja a hazai örmény. L. Facsarár. Bêgunkh *բեղունք*: ajkak = bêgunkhê dzur. A Dsivortbêrunq gúnynév most nincs használatban.

Dzurkhithján, a dzur (*ձուր* görbe) és khith (*քիթ* orr) örmény szavakból: görbe orrú. Szefer Chácshigi Dzurkhêthi. Erzs. Ker. II. köt. 65 l. 38 t. E család vezetékeve Szefer. A Dzurkhithján név most nincs használatban. L. Szefer.

Dzurperán (*ձուրբերան*) örmény szó, magyarul: görbe szájj, görbe száju. A Dzurperán név most nincs használatban. L. Chácshig, Dzerig, Êsztrêmb, Görbe.

Dzurthêkhián, dzur (*ձուր*) és thêkhaném (*թիւնեմ* pököm) örmény szavakból. Ohánnesz Chácshigi Dzurthêkhián. Erzs. Ker. II. köt. 25 l. 69 t. E család vezetékeve Chácshig. A Dzurthêkián név most nincs használatban. L. Chácshig.

E.

Ecclesia, görög-latin szó (egyház). Korbuly Kristóf gúnynéve. L. Korbuly.

Edel (Edil) = Adel. Edel német szó: nemes fajból való. A Cshár család német neve. L. Ázbej, Cshár. Edil Buzát Vertánesz. Szam. vár. lev. 1793. Az Ázbej, Budzát (Buzát), Buzeskul, Cshár, Czárán, Ergêrczhi, Moldován család nemes (Edel) volt még a külföldön. L. ezeket.

Edêlbej = Adalbertus. Adalbert: fényes nemességből való, a német edel (nemes) és berth-ből (fény). — Johanna Adalbej. Szam. vár. lev. 1807 év 738 sz. — Albert másképp Brêndzár János. Szam. vár. lev. 1802. 210 sz. L. Brêndzár, Jolbej.

Edgárián. Az édêghágál (*եդեղակալ*) örmény szó rövidített [éd êghá]gál, edgár] alakja, jelentése helytartó, praefectus regionis, törökül pasa. A Básánika család örmény neve. Kihalt család. — Melchon Edgár. Szam. Hal. II.

köt. 153 l. 39 t. — Száko Lupuli Edgárián. Szam. Ker. II. köt. 28 l. 331 t. L. Básániká, Nigol. A Básániká és Edgár család vezetékneve Nigol (Miklós).

Egámszácshi. Jégámszácshi (*hquf uugh*) örmény szó: jövevény (adventor) = Jagamost. Jég = jérgêrczhi tárczadz, têrszéczhi. A Chárib család örmény neve. — Ohánesz Jégámszácshi. Szam. Ker. II. köt. 192 l. 123 t. E család-név előfordul Keleten is: Philipposz Jégávián. „Árévélkh“ 1886 szept. 20. 803 sz. L. Chárib, Jagamost.

Egiz (*uho*) örmény szó: ikrek. — Kájtán Egiz-ján. Szam. Ház. II. köt. 350 l. 33 t. Kihalt család.

Elekes. Elek az oltalmazó, a görög *ἀλεξω*-ból. Josephus Elekes. Szam. Ház. III. köt. 65 l. 1852. febr. 10. Az Alexa család egyik ága nevét Elekes-re magyarosította. Alexa István (Elekes). Szam. vár. lev. 1861. L. Alexa.

Elia (Elias, Illés, Illyés) héber eredetű, jelentése: istenes, istenfélő, hatalmas ur, a héber El Ja-ból. Eliá Oxendius. Szam. Ker. II. köt. 229 l. L. Ilias.

Emanuel: Isten velünk van, a héber im (val vel), anu (mi) és El (Isten) szavakból. L. Mánug, Korn.

Embej. A nép az ebe szóból csinált embej-t. Ebe török szó, jelentése: dajka, nagyanya (örményül *durf* mám). L. Dajka, Ember, Manicoia, Tájeg.

Ember, (magyar szó). Ember az embej elferdített alakja. Ember Erzsi, Beteg János felesége. Szam. Ker. IV. köt. 173 l. — Gregorius Ember. Szam. Ház. III. köt. 65 l. 1852 febr. 3. L. Dajka, Embej, Mámicoia, Tájeg.

En, török szó: szélesség. — Kirkor En-i. Szam. Ház. II. köt. 156 l. 15 t. Kihalt család.

Enekes (Henekes). L. Énekes. Lucas Enekes. Szam. Ház. II. köt. 141 l. 20 t. 1791 év.

Eránosz. "Ἡρανος" görög szónak jelentése: fejedelem, herceg, főnök. Az Amirás és Merza család görög neve. — Mánug Eránosz. Szam. Hal. II. köt. 11 l. 210 t. Eránosz, vor mágánuámp gocshi Goscár: Eránosz, ki vezetéknevvel Goscár-nak neveztetik. Szam. Ker. I. köt. 25 l. 152 t. Az Eránosz család egyik ága Goscár. Joannes (Hi-)eránosz (gyergyó-szt-miklósi eredetű). Szam. vár. lev. 1805--594 sz. — Jacobus Heriánosz praedii Kunágota

subarendatoris Stephani Vártán servitor armenus. Szam. vár. lev. 1805—1094 sz. — Eránosz-Zacharias Albert. A szamosújvári kereskedő-társaság iratai között. Az Eránosz család vezetékeve Zachariás. Ámirás, Balázs, Chonthikhár, Császár, Eránosz, Merza, Thákvor, Sáhín, Vaszil egy család. L. ezeket, továbbá Dsurdsovczhi, Goskár, Pá-pugdsi.

Eremiá, Eremiás, Erimiásián = Jeremiás, bibliai név. Héber szó: az Ur magasztalója, az Ur nagysága, az Ur magassága. Ohánessz Eremiájine. Szam. Ház. II. köt. 67 l. 17 t. L. Irimia, Jeremiás.

Ereszphochán (*επισκοπος*) örmény szó, jelentése: képviselő, helytartó, tartományfő, *επιτροπος*, vicarius, procurator. Ászvádur Ereszphochán. Szam. vár. lev. 1738. Kihalt család.

Ergán (*εργαν*) örmény szó, jelentése: hosszú = Longinus, miből az örmény Chêngánosz-t csinált. A Longinus (Chêngánosz) keresztnév a Dániel családban gyakori. — Ergán-Cháthun Dávid. Szam. vár. lev. 1773. — Ergánê Toderê Simáin: Simay Tódor, a Hosszú. A Dsis-cháthun (Szultán) és Simay család egyik ága Hosszú. L. Dsis-cháthun, Dániel, Szultán, Ergán-Toderás, Vászil. Szam. Hal. II. köt. 3 l. 51 t.

Ergêrczhi. Ergir (*εργιρ*) örmény szó: föld, ország, czi (*ab*) örmény képző: ból, ból való. Ergir alatt a hazai örmény Moldovát érti; tehát Ergêrczhi: moldovai, Moldován, azon országból való, onnan eredő. Chácshádur Ergêrczhi. Szam. Ker. I. köt. 172 l. 1900 t. — Minász Násztur Ergêrczhi. Szam. Ker. II. köt. 775 l. 19 t. — Ergêrczhi vagyis Retezár Lukács. Szam. vár. lev. 1811—1371 sz. Czárán, Keork, Moldován, Moldovczhi, Násztur, Retezár Moldovából jöttek be hazánkba. L. ezeket, továbbá Gámenczi, Szilisdzáczi.

Erős, az Ámbur család magyar neve. Erős Sándor kanonok (Gyulafehérvártt). Auxentius Erős alias Maxin. Szam. vár. lev. 1801—831 sz. (Maxin az Auxentius elferdített alakja.) Erős másképp Vastag Gergely. Szam. vár. lev. 1803—1091 sz. Az Ámbur, Erős, Vastag egy család. — Erős Sándor vagyis Maxin János. Szam. vár.

lev. 1801—382 sz. (Ezt így kell érteni: Auxentii Erős filius Joannes; az apa neve: Erős Auxentius [= Maxim = Sándor], fia János). Erős-Zachariás Emanuel. Szam. vár. lev. 1819. Az Ámbur, Erős, Maxim, Vastag család vezetékneve Zachariás. L. Ámbur, Hászt, Maxim, Oxendius, Vastag, Verzár, Zachariás.

Erszényes, a Dobribán család magyar neve. Erszényes János. Szam. vár. lev. 1791—61 sz. Chácshig, Dobribán, Erszényes, Hébás, Pongrácz, Pungucz egy család. L. ezeket. Az Erszényes családnév most nincs használatban.

Eruz. Êruszthá Nagy-Örményország Rêstuneác tartományának egyik városa; itt szenvedett vértanú halált szent Simon (Sêmávon) Krisztus Urunk rokona. Az Êrusz családnév az Êrusztháczi (Êruszthá városából való) örmény szónak rövidebb alakja. L. Rusz.

Erzerumczhi: Erzerumi, Erzerum városából való. E város régen Gárin (Theopolis) nevet viselt. — Mêgêrdicsh Erzerumczhu. Szam. vár. lev. 1768. Kihalt család. L. Kárinczhi.

Êstêrbul. Ánton Êstêrbul (a lap szélén: Csorba). Szam. Ker. III. köt. 237 l. 77 t. L. Csorba, Stirbul.

Estrángá; ugyanaz a latin strangulum, német Strang, olasz stringa szókkal; istrang, vékonyabbféle kötél, hámkötél. Sztephán, vor mágánuámp Estrángá: Sthephán (István), kinek vezetékneve Estrángá. Szam. Ház. I. köt. 10 l. 92 t. Szamosújvár város 1786. évről vezetett jegyzőkönyvében ez olvasható: Ánná Êsztrángái Luszigi tuszdêr: Êstrángá Lukács leánya Anna; a másik oldalon ugyanez így: Anna Turcsa; tehát az Êstrángá (gúnynév) család vezetékneve Turcsa. — Esztrenga magyar szó: Schafmelkhof. (Ballagi szótár 165 l). Esztrenga, az Êsved család magyar neve. Êsved, Estrángá, Pakulár, Turcsa egy család. E család vezetékneve: Thorosz. L. Thorosz.

Êsved. Sêbed (*zubun*) örmény szó, jelentése: pásztor, nyájőr. A Pakulár család örmény neve. L. Estrángá, Pakulár, Turcsa.

Êszfênt = Szfênt. Thorosz Êszfênt. A szamosújvári tímártársulat iratai közt. L. Szfênt.

Esztechno = Stefánovics. Esztechnojin vêtin Bedroszinê: Esztechno Bedrosz (Péter) fia. Szam. Ker. I. köt. 64 l. 673 t. L. Ángár, Beteg (Betá, Betgi), Láphics, Nevelics, Stefánovics, Têzsár.

Esztefánovics (Aradról. Szam. Ker. IV. köt. 93 l.) = Istvánfi. L. Sztefánovics.

Esztegár. Steag román szó, jelentése: zászló. Stegar der Fänrich, Fahnenträger, Standartenführer (Barcianu, Dictionar român-germán, 608 l.) A magyar a két mássalhangzón kezdődő kölcsönvett szavak elejébe magánhangzót tesz (így lett a scola szóból iskola). Apáink is a Sztegár elejébe egy e-t tettek (Esztegár). Tehát az Esztegár családnév magyar jelentése: Zászlós, Zászlós-úr (Magyarországon is az ország zászlósa [der Reichsbaron] nagy úr), Zászlóhordozó, Zászlótartó, Zászlóvivő. Thalloczy a „Századok“-ban ezt mondja: „A sztegár a zászlótartó tisztét vitte.“ E család török neve Bárchudár, magyar neve Zászlóffy és örmény neve Troságirkh (signifer, vexillifer, տրոսագիրք). A Troságirkh család a Mechithár-féle szótár (271 l.) tanuskodása szerint Árság örmény király és Nagy-Szt-Nersesz idejében jelentékeny szerepet játszott Örményországban. Máriám Êsztgári (Zábulik Kajtán felesége). Szam. Ház. III. köt. 18 l. A Szamosújvár városi levéltár 1757 évi iratai közt van a guberniumnak egy leirata, melyben „Stegar testvérek“-ről van szó; levéltárunk 1762 évi 21 számú irata „Stagar fratres“-ekről tesz említést; ugyanazon év 27 számú irata már megnevezi a testvéreket: Gregorius, Martinus et Ladislaus Todor. — 1752-ben a guberniumhoz benyújtott kérvényben: „Tódor Gergely“ és testvérei és kívül a rubrumon: Esztegár testvérek. Ezek szerint az Esztegár család vezetékneve Tódor. — Az 1786. évi összeírásban (Szam. vár. lev.) ezt kaptam: Thodor László és mellette örményül: Vászil Sztégári; tehát Tódor László = Esztegár László. — Jész Toderás Kirkori Êsztégár borbírov: Ên Toderás-Esztegár Gergely, a borbíró. Szam. vár. lev. 1746. — Kirkor Toderási Szthegárián. Szam. Hal. II. köt. 28 l. 481 t. — Meráv Mánugê Êsztégári Toderásián: Meghalt Toderás-Esztegár Emanuel. Szam. Hal. II. köt. 226

l. 37 t. — Toderásin vèrtin Kirkorê Êsztêgárinê: Toderás-Esztegár fia Gergely. Szam. Ker. I. köt. 51 l. 479 t. — Bárchudár, Esztegár, Toderás (= Tódor = Dániel), Zászlóffy egy család. L. ezeket. — Van kezeim közt egy bizonyítvány, mit Theodorus Dániel állított ki Szamosújvárt 1768 jan. 25-én; ezen hitelesített latin másodlat így kezdődik: „Praesentibus testor, quod ante circiter tres septimanas, dum tit. D. Vexillifer Antalfi...” Ezen bizonyítvány tanuskodása szerint az Antalfi család egyik ága szintén Vexillifer (= Zászlófi, Sztegár). Esztegár Kristóf alias Moki. Szam. vár. lev. 1820. L. Antalfi, Borbiró, Moki, Verváisz.

Êsztrêmb. Strimb román szó: görbe. — Ándrus Êsztrêmbê. Szam. tímártársulat iratai közt. L. Dzurperán, Göрге.

Êsztêzsár. Stejar, román szó (növénytan): tölgy. — Nigol Vártáni Êsztiêzsár. Szam. Ház. II. köt. 405 l. 4 t. A Vártán család egyik ágának gúnyneve. Êsztêzsár név most nincs használatban. L. Vártán.

Énkes (Inekes.) Adeodatus Énkes. Szam. vár. lev. 1808—772 sz. Énkes Lukács alias Izsák. Szam. vár. lev. összeírás. — Joannes Merza alias Énkes. Szam. vár. lev. 1810—852 sz. Az Izsák és Merza család egyik ága Énkes melléknevet viselt. Az Énkes név most nincs használatban. L. Enkes (Henekes), Izsáki, Merza.

F.

Facsarár, facsaró, facsaros, a magyar facsar igéből; az ár román szóképző. Kihalt család. L. Dsêvortbêrung.

Fakna, Moldován Márton gúnyneve. L. Moldován.

Fark, az örmény Áki magyar fordítása. Áki, Fark, Kál, Meskó, Szebeni, Volf egy család. A Fark család Csik-Szépvízen lakó ágának egyik tagja Nagy-Szebenbe ment lakozni; ennek maradékai Szebeni nevet vettek fel. L. Áki, Ákoncz, Bocshig, Kis, Kövér, Lukács, Mánug, Meghdesz, Szebeni.

Farkas, az örmény Kál magyar fordítása. L. Ázbej, Lupul, Volf. — Lázár Farkas. Szam. Ház. II. köt. 213 l. 5 t.

A Farkas család vezetékeve Ázbej. Szánszkrit nyelven: varka-sz v. vrka-sz. A szánszkrit után alakultak a szláv vlk, volk, vlükü.

Fálá. Falá román szó, jelentése: büszkeség, dölyf, önhietség. Gúnynév. Kájtán Fálá ájszinkhên Dájbukát: Fálá Kájtán azaz Dájbukát. Szam. Ker. IV. köt. 291 l. A Fálá család vezetékeve Dájbukát. L. Dájbukát, Zachariás.

Fáraó. Fáraó egyiptomi nyelven királyt jelent. (Rá [istennek] fia). Gúnynév. A Fáraó család vezetékeve Simávon. — Szimon Fáravoneán. Szam. Ker. IV. köt. 27 l. Fáraó Uszep Chárib-nak is neveztetett, 1852. Szam. Ker. IV. köt. 290 l. L. Chárib, Simávon, Simai, Szimávon.

Fätter, a német Vater-ből (atya); a perzsában pheder. Az örmény Hájruszep családnév első felének (Hájr) szó szerint történt német fordítása. L. Ábu, Báb, Hár-Uszep, Pápai, Popoi, Totobej.

Fêdik, a Bedicz (Bedig = Bedrosz) kicsinyített alakja. Fêdik Rózsí. Szam. Ker. IV. köt. 40 l. L. Bedrosz.

Fehér, a Dsermág család magyar neve. Fehér = Albin, Kándid. — Michael Fehér. Szam. Ház. II. köt. 47 l. 15 t. 1760. — Fehér másképp Dsermág Antal. Szam. vár. lev. 1830. L. Bedrosz, Dsermág, Gergely, Kápálb, Péter.

Fekete, a Sziévitko örmény családnév jelzőjének (első rész „sziév“) szó szerint történt magyar fordítása. Nicolaus Fekete. Szam. Ház. III. köt. 76 l. Dzerig Ohánneszi Fekete-i vèrti: Fekete Jánosnak fia Simon. Szam. Ház. II. köt. 501 l. 18 t. 1818 márcz. 9. Ekkor fordul elő először a Fekete név, addig az örmény Sziév volt használatos. Egy irat aláírása: Szappanyos Fekete Bogdán és kívül a rubrumon: Adeodatus Fekete alias Nyegrucz. Szam. vár. lev. 1798—65 sz. E szerint a Szappanyos-ok is Feketé-k (Nyegrucz-ok). Áffumi, Begidsán, Duducz, Fekete, Kárakás, Nyegrucz, Szappanyos, Sziévitko egy család. — Miklus Jákobfi: Fekete. Szam. vár. lev. 2796. Tehát az Áffumi, Begidsán, Duducz, Fekete, Kárakás, Nyegrucz, Szappanyos, Sziévitko család vezetékeve Jakabfi (= Jakab). L. ezeket.

Ferki = Ferkó, Feri. — Toderik Ferki-i. Szam. Ker. II. köt. 463 l. Kihalt család. L. Frênkucz.

Ferkul (Ferk-ul): a Ferencz. — Veron Toderi Ferkulján. Szam. Ház. II. köt. 196 l. 17 t. L. Ferki, Firi, Frénkucz, Frenkul, Frunkul.

Fêsfês. Feszfes vagy veszvesz (vêsfês) arab-török szó, jelentése: rossz tanács, csalárdság, kísértet. Hohánesz Ázbej mágánuámp Fêsfês: Ázbej János, kinek vezetékneve Fêsfês. Szam. Ker. I. köt. 9 l. 1715-ben. Mitko Básá-Nikái Fêsfêsián: Fêsfês-Básá-Niká Mihály. Szam. Ház. II. köt. 18 l. 165 t. A Fêsfês gúnynév most nincs használatban. L. Ázbej, Básániká.

Fêszágán. Viszágán = Veszágán. Viszágán (فوشاغان) örmény szó, jelentése: orrök, nagy orrú, grosznasig; فوشاغان = فوشاغان (viszánál örmény ige jelentése: nő az orr). Fêszágán, a Bouznáz család örmény neve. Donig Fêszágán. Szam. Ker. II. köt. 408 l. 113 t. Fêszágán családnév most nincs használatban. L. Burnáz.

Ficus: füge. Megvan e szó a latin ficus, olasz fico, francia figue, spanyol higo, higua, — angol fig, szláv figa, dán fige szókban. E gúnynév most nincs használatban.

Fidur. A latin figur(a) szóból alakított gúnynév, mely most nincs használatban. Ánton Fidur, 1811. Szam. Ker. III. köt. 207. l. 7 t. — Figura János. Szam. vár. lev. 1823.

Firi = Feri, Ferki. Ohánesz Firiján. Erzs. Ker. II. köt. 80 l. 82 t. L. Frenkucz, Ferki.

Flora, *Floria*, *Flórián*. A Florá-k egyik ága (talán 1848-an innen) Flóriánnak nevezi magát. A Florák Várteresz-ek (örm. virág arczu) voltak; de románok közt lakva (Moldva- Oláhország) nevöket szó szerint Florára fordították. Így neveztetnek a hazai Szábondsi-k Szappanyosoknak, a Dsermágok Fehér-eknek, a Sziév-Mitkók, a Mitkó elhagyásával Feketéknek. Ezek és ezekhez hasonlók tehát neveiket jelentésök szerint azon nemzet nyelvére fordították, melynek fiai között laktak. Flora-Várteresz Márton. A szamosújvári kereskedő-társulat 1823 évi iratai közt. — Ázád alias Flora Izsák. Szam. vár. lev. 1845. Flora-Virág Izsák. Szam. vár. lev. 1848. Flora és Florián a latin flos után am. virágzó. L. Ázád, Dsurdsovczhi, Florián, Florik, Gyergyai, Vártán, Várteresz, Virág.

A moldvai örmény templomok feliratai.

Nem egészen bizonyos, hogy az örmények vagy a románok régebbiek-e Moldvában, de hogy néhány örmény templom felirata a román historia chronologikus adatait összezavarta s néhány író az örmény elsőbbség elismerésére indított, — áll.

Meg kell jegyezni, hogy Moldvának nem primitív történelme forog szóban, hanem csak Drágos vajda idejét kell érteni. Ugy, hogy ha bebizonyul az oláhoknak ez uralkodó előtti ott létük, akkor az örményeknél előbbieknél kell őket elismernünk és megfordítva.

Az örmények mellett foglalt állást D. Hajdeu „Din Moldova“ címzett lapjában, a melyben így nyilatkozik: „Bizonyos az, hogy Drágos előtt e község (Botosaniról van szó) népes (örmény) lakosságot foglalt magában.“

A legelső ily nyilatkozatot azonban Suțul Nicolaus tette meg Sturza Mihály uralkodása alatt gyűjtött statisztikai jegyzeteiben. Ő az örmény templomok régiségéről beszélve, állítását a botosani is jassi-i templom felirataira alapítja. Az elsőről azt mondja, hogy 1350-ből van keltezve, a másodikról, hogy 1395-ből. — Hajdeu is állításának megerősítésére Suțulra hivatkozik.

Ujabbán — a nyolczvanas évekből — ez állításokra találhatni:

A „Timpul“ című lap 1882. évi 19. számában Románia lakosainak különböző fajairól beszélve szerző így folytatja: „Ez oly való a multa nézve, hogy a honi faj mindig különbözött az idegen fajoktól, melyek közül némelyek (mint az örmények) régebbiek valának az országban, mint maguk a románok.“

Xenopol egy a „Convorbiri literare“ 1882. 10. számában közölt cikkében így ír: „Okmányokból és feliratokból be lehet bizonyítani Berlád, Galacz és Botosani városoknak sokkal előbb mint 1360 való alapítását. Azonban semmi bizonyíték sem deríti föl az érdekes kérdést, hogy e városok lakói román vagy nem román eredetűek voltak-e. Annyi tudva van, hogy Berlad fejedelme 1134

körül szláv nemzetiségű volt, hogy az ő fejedelemsége Galiczia királyának főnhatósága alatt állott és hogy Botosaniban 1354 előtt épített templom egy örmény community volt; két negatív bizonyíték a román lét felett.

Tehát több tudományos férfi tette magáévá az állítást, hogy az örmények előbbiek Romániában, mint a románok maguk.

Ez a tudományos állítás első tekintetre alaposnak látszik; mert megerősítésére, fentartására monumentalis bizonyítékot hoznak — templomi feliratot, igen régi kelettel, 1350-ből, a mikor még Drágos, Moldvának első vajdája, nem jött volt be Moldvába.

Első tekintetre mondtam; mert Melchisedek püspök, román akadémiai tag, a fentebbi állítást megczáfolni kísérelte meg.

Ő a botosani templom feliratára vonatkozólag azt jegyzi meg, hogy a felirat csak a bejárat építésére vonatkozik, a melyet utolag csatoltak a templomhoz és „1232“ kelettel van ellátva. Az örmény nyelvű felirat fordításban ez: „Épült e dicséretreméltó bejárat Hádsi Axend gondnoksága idejében, a botosani hivek költségén, 1232. évben.“

A jassi-i templomot illetőleg megint a feliratot hozza: „Isten segedelme és kegyességével Istenszülő szent Anya temploma Jassiban alapított Hacsiko gondnok, Jakab atya, Hádsi Markar Ciuha és Hádsi Gergely által, az örmények 844. és az Üdvözítő 1395-ik évében. És most javított az ájtatos előkelők keze, az egész hívő nép fáradsága által és költségén 1252., a Megváltó 1803-ik évében.“

Román városában az örmény templom felirata ez: „Isten kegyelme, irgalmassága és akarata, és a mindenható Isten választása az Ő dicsőségére e nehéz időkben jó embert választott Isten, Ágopsa ur nevezettel, ki felépítette e templomot az ur Anyja nevére, az ő és neje Mughala urnő, szülői Vártán ur és Dolváth, fiai Vártán ur, Saco . . . és Donig ur és leányai Melusa és Dolváth lelkének említésére, 1058-ik esztendőben, szeptemberben. Cháciádur atya.“

Ez az utolsó felirat a mint látszik, sokkal régibb mint a Botosaniban levő; azért bátran következtethetem, hogy e felirat idejében örmények laktak Romániában, és hogy Román városa Moldva vajdaságának alapítása előtt sok száz évvel előbb létezett.

De — s ezzel bizonyít Melchisedek — meg kell jegeezni, hogy az örmények számitása Kr. u. 551-ik évvel kezdődik. Az örmény és a közönséges számitás összevetésével aztán sokkal korábbi adatokat mutat föl a felhozott templomok alapításáról.¹⁾

Úgy látszik azonban, hogy Melchisedek püspök bizonyításait nem vették komolyan²⁾ a szomszéd ország tudósai; mert még tartja magát a nézet, hogy az örmények a románoknál korábban laktak Moldvát.

A kutatás folyik és — igen természetes — folynia kell a tény felderítésére. De megkívánja ezt a nemzeti historia pontossága is.

Legyen azonban bármilyen a kutatás eredménye, tény az, hogy az örmények létezése Moldvában, illetőleg ottan való letelepedésük nem újabb keletű.

Rusz János.

Kisebb közlemények.

Kitüntetett lepkegyűjtemény. J ó z s a János, főgymnasiumunk egyik derék tanárának olyan szép lepkegyűjteménye van, mely ritkítja párját. Ezen — mondhatni teljes — gyűjteménynek, mely dr. Staudinger rendszere szerint van összeállítva, rövid áttekintése következő: Makrolepidoptera. Nagylepkék. I. Csoport. Ropalocera. Napali lepkék. Magában foglal 8 családot, 29 nemet, 110 fajt; összesen 200 darab. — II. Csoport. Heterocera. Éjjeli lepkék. A) Sphinges. Szenderek. Magában foglal 5 családot, 12 nemet, 35

¹⁾ Nem mutathat föl korábbi adatokat; mert pl. a jássi-i templom felirata a legvilágosabban mondja, hogy „alapított örmény időszámitás szerint 844-ben és az Üdvözítő 1395-ik évében.“ Ha 844-hez hozzáadjuk az 551-et, kijön az 1395. ²⁾ Komolyan nem is vehették, mert jól tudták azt, hogy a IX. században sok örmény telepedett le a Balkán-félszigeten és hogy a kelet-római császárság trónján ebben a században már örmény ajkú császárokkal is találkozunk!

fajt; összesen 110 db. B) Bombyces. Szövőlepkék. Van benne 14 család, 53 nem, 91 faj; összesen 270 db. C) Noctuae. Éjenczek. Tizennyolcz család, 43 nem, 73 faj; összesen 150 db. D) Geometridae. Araszoló lepkék. Egy család, 32 nem, 80 faj; 160 db. — III Csoport. Mikrolepidoptera. Aprólepkék. Hat család, 10 nem, 36 faj, 150 db. — Az egész gyűjteményben, mely tiz esinos, nagy, üveggel fődött szekrényben van elhelyezve, van ezerharmincz (1030) lepke. E dicséretes gyűjteményben legtöbb lepkének nemcsak petéje, hernyója és bábja, hanem főtápnövénye is megvan. Csakis hazai lepkéket látunk ezen gyönyörű gyűjteményben, mely tiz évi gondos megfigyelés szép eredménye. A szorgalmas gyűjtő különös gondot fordított Szolnok-Dobokamegye lepkefaunájára, melynek területén előforduló lepkefajok majdnem teljesen képviselve vannak. Természetkedvelő gyűjtő 1887-ben e gyűjteménnyel, mely akkor csak négy szekrényből állott (holott most tiz szekrényt tölt ki), a deési kiállításon kitüntetésre érdemesült. Az oklevél szövege következő: „A szolnok-dobokamegyei gazdasági egylet által Deésen 1887 év október havában rendezett termény, állat- és iparkiállítás bíráló bizottsága Józsa Jánost lepkegyűjteménye és gyakorlati irányú működéseért bronzéremre érdemesítette. Deés 1887. évi nov. hó 1-én. Báró Bánffy-Dezső s. k. kiállítási elnök. Bovánkovics Gyula s. k. iparosztály elnöke. Szemmári József s. k. kiállítási titkár.“

Irodalom és művészet.

Örményországi vértanúk. A Párizsban megjelenő „Les Soirées en Famille“ (Családi estélyek) című képes heti lap, mely örmény dolgokat is közöl, — „Les Martyres d'Arménie“ (Örményországi vértanúk) cím alatt igen érdekes képes elbeszélést tett közzé néhány számában. E lap, melynek évi előfizetési ára 4 franc és 50 szántim, szerkesztőségének címe következő: „Mr. Joseph Warin, Administrateur du journal „Les Soirées en Famille“ à l'Hôtel des Sociétés savantes 28, rue Serpente, Paris“.

Az örmény nyelv. Azok a nyelvjárások — mondja egy francia író, — melyeket a különböző örmény törzsek beszélnek, a hellen nyelvcsaládhoz tartoznak. Az örmény, a perzsa és afgan szavak között közeli kapcsolatok léteznek, olyan szoros kapcsolat, milyen a francia, spanyol és az olasz között van; mert a hellen, örmény és perzsa nyelv egy eredetű..

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: SZONGOTT KRISTÓF.

Szamosújvárt, Todorán Endre „Aurora“ könyvnyomdája.
